తెల్లవారుతూనే ఇంటిముందు దిగిన ప్రసాదుని చూసి ఇంట్లో మళ్ళీ ఒక కదలిక వచ్చింది. అప్పటికే లేచి మొదటికాఫీ త్రాగుతున్న ప్రసాదు అక్కలిద్దరు గబగబా ఎదురొచ్చారు. మరదలు ఉష వార్త ఇంట్లోకి పట్టుకెళ్ళింది.

'ఏరా! కబురు తెలిసిన పది రోజులకి ఇప్పటికి వచ్చేవా?' చిన్నక్క ప్రశ్నలో చిన్న నిష్ఠూరం లేకపోలేదు.

ప్రయాణపు బడలికతో కుర్చీలో కూర్చుని బూట్లు విప్పుకుంటున్న ప్రసాదు నిస్సహాయంగా చిన్న నవ్వు నవ్వాడు. అతనికి తెల్సు ఈ ప్రశ్న ఎదుర్కోవలసి వస్తుందని.

కాని తను మాత్రం ఏంచేస్తాడు? ఉన్న పళాన సెలవు మీద వచ్చెయ్యాలంటే ఎలా? పొట్టచేత పట్టుకుని దేశం కాని దేశంలో ఉంటున్నాడు.

ఇప్పుడున్న ప్రపంచ పరిస్థితులకి ఉద్యోగ భద్రత ఎక్కడ మాత్రం ఉంది! ఆలోచనలు విదిలించుకుని.

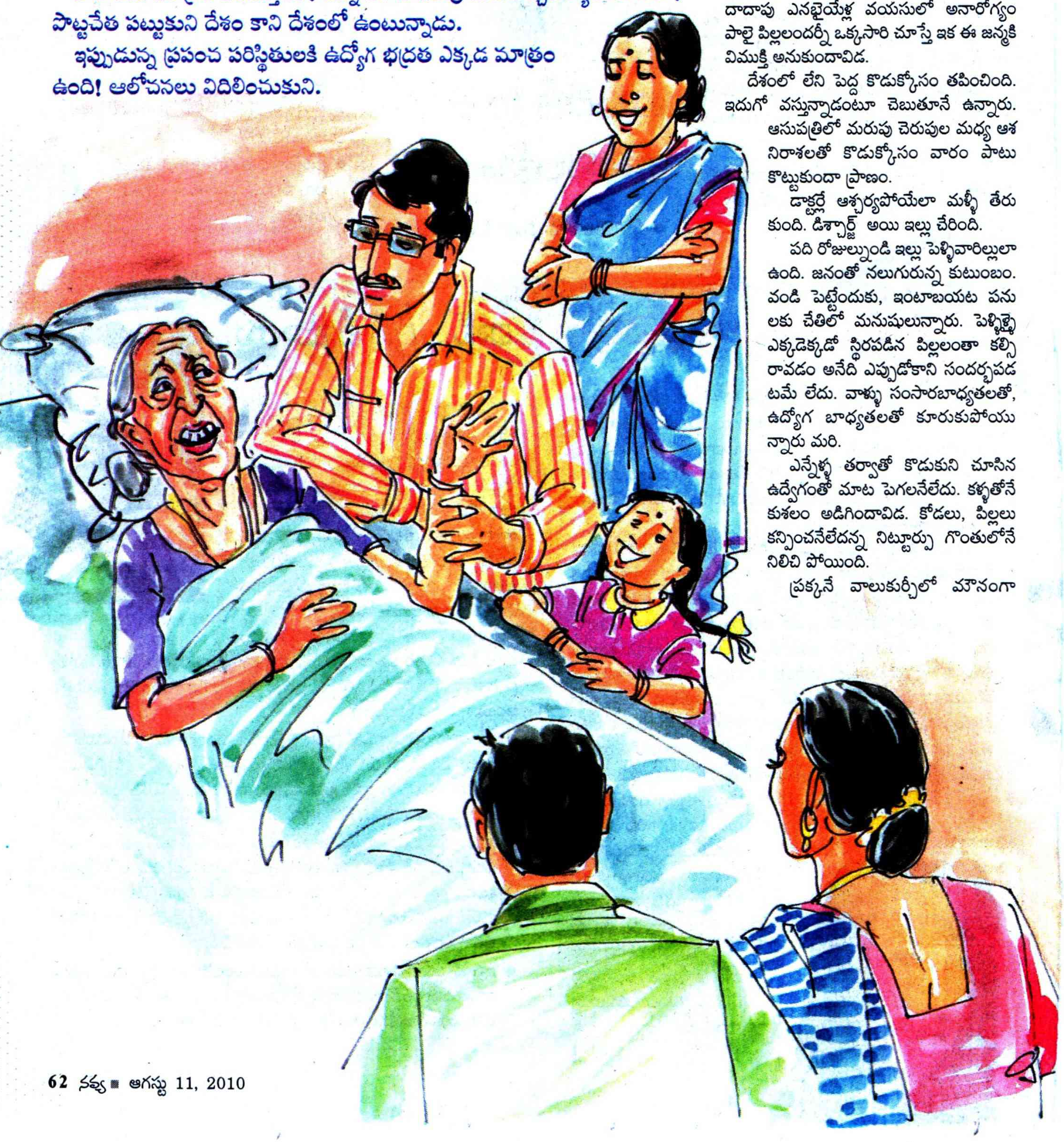

'అమ్మ ఎలా ఉంది?' అంటూ లేచి లోపలికి నడిచాడు.

విశాలమైన ఇల్లు, అంతే విశాలమైన పెరడు. ప్రసాదు చిన్నతనం అంతా గడిచిన ఇల్లు. పెరట్లోకి వెళ్లాడు కాళ్ళు కడుక్కుందుకు. ఒక్క క్షణం తెలియని హాయేదో అతన్ని కమ్మేసింది. అదేమిటో అర్థంకాక ఆశ్చర్యపడ్డాడతను.

అతనితో పాటు అక్క చెల్లెళ్ళు, తమ్ముళ్ళు, మరదళ్ళు అందరూ తల్లి మంచం చుట్టూ చేరారు.

కొడుకు చేతుల్ని పుచ్చుకుని అలా ఆరాటంగా అతని వైపే చూస్తుండిపోయింది మహాలక్ష్మమ్మ. దాదాపు ఎనభైయేళ్ల వయసులో అనారోగ్యం పాలై పిల్లలందర్నీ ఒక్కసారి చూస్తే ఇక ఈ జన్మకి విముక్తి అనుకుందావిడ.

దేశంలో లేని పెద్ద కొడుక్కోసం తపించింది. ఇదుగో వస్తున్నాడంటూ చెబుతూనే ఉన్నారు. ఆసుపత్రిలో మరుపు చెరుపుల మధ్య ఆశ నిరాశలతో కొడుక్కోసం వారం పాటు కొట్టుకుందా ప్రాణం.

డాక్టర్లే ఆశ్చర్యపోయేలా మళ్ళీ తేరుకుంది. డిశ్చార్జ్ అయి ఇల్లు చేరింది.

పది రోజుల్నుండి ఇల్లు పెళ్ళివారిల్లులా ఉంది. జనంతో నలుగురున్న కుటుంబం. వండి పెట్టేందుకు, ఇంటాబయట పనులకు చేతిలో మనుషులున్నారు. పెళ్ళిళ్ళై ఎక్కడెక్కడో స్థిరపడిన పిల్లలంతా కల్సి రావడం అనేది ఎప్పుడోకాని సందర్భపడటమే లేదు. వాళ్ళు సంసారబాధ్యతలతో, ఉద్యోగ బాధ్యతలతో కూరుకుపోయున్నారు మరి.

ఎన్నేళ్ళ తర్వాతో కొడుకుని చూసిన ఉద్వేగంతో మాట పెగలనేలేదు. కళ్ళతోనే కుశలం అడిగిందావిడ. కోడలు, పిల్లలు కన్పించనేలేదన్న నిట్టూర్పు గొంతులోనే నిలిచి పోయింది.

ప్రక్కనే వాలుకుర్చీలో మౌనంగా

ఒక సందర్భం...

నాదెళ్ల అనురాధ

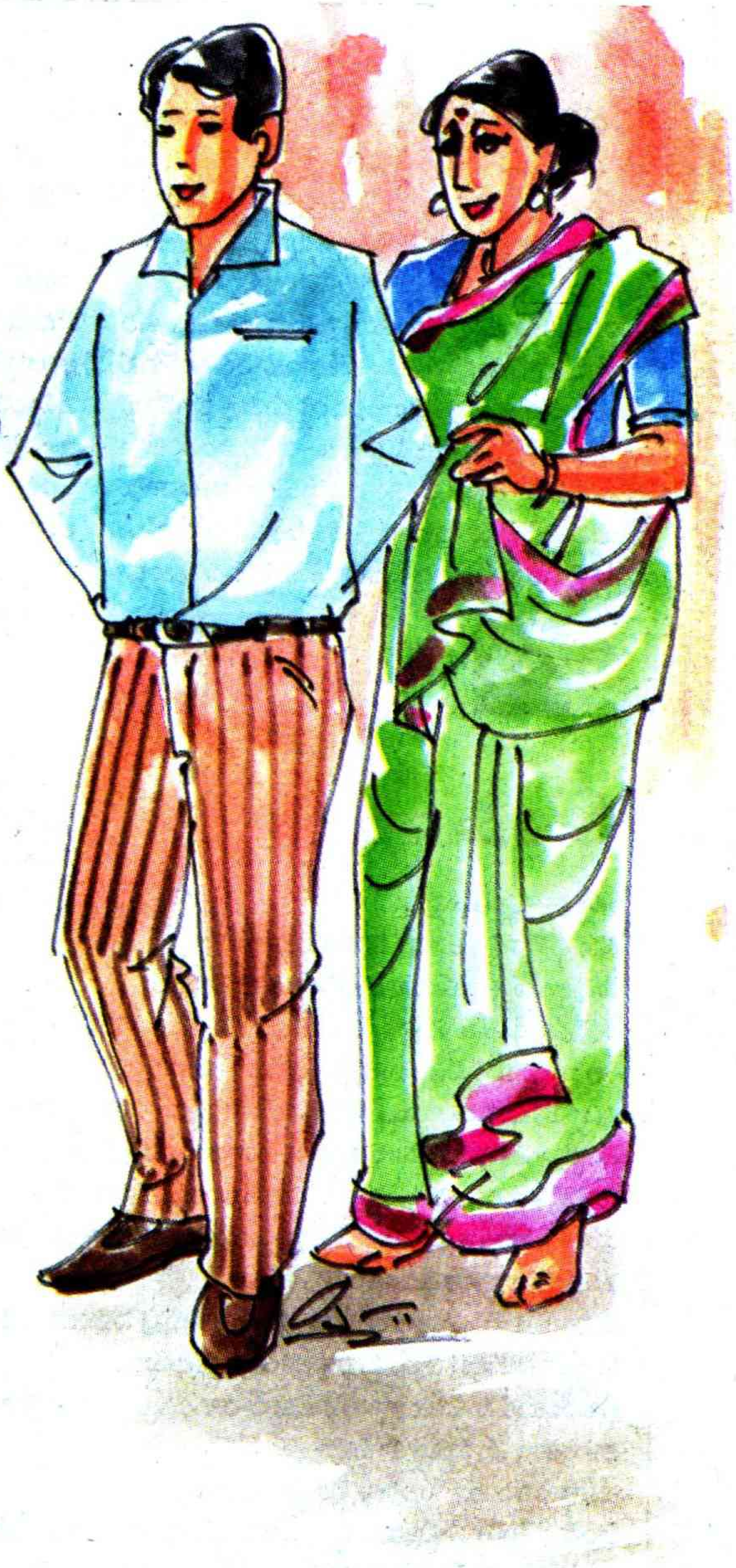

కూర్చున్న తండ్రిని పలకరించాడు ప్రసాదు...

''నాన్నా! మీ ఆరోగ్యం బావుంటోందా?'

'ఆఁ' అంటున్న తండ్రిని పరికించి చూశాడు. అంత గంభీరమైన మనిషిని వయసు బాగా కృంగదీసింది. బాగా వడిలిపోయి ఉన్నారాయన.

భార్య అనారోగ్యంతో హాస్పిటల్ పాలవడంతో ఆయన బలం అంతా ఎవరో లాగి పారేసినట్లై పోయింది. ఇంటినిండా కూతుళ్ళు, కోడళ్ళు తిరుగుతూ ఆయనకి కావలసినవి వేళకి అమరుస్తూనే ఉన్నారు. అయినా ఆయన పడుతున్న వ్యథ ఎవరితోనూ చెప్పుకోలేనిది.

***

'ఏరా, అన్నయ్యా, వదిన్ని కూడా తీసుకురావలసింది. పిల్లవాడు మ్యానేజ్ చేసుకోగలడు కదా' చెల్లెలు వాణికి జవాబుగా.

'కిరణ్‌కి శెలవు దొరకలేదే. తనూ రావాలనుకుంది. చాలా యేళ్ళైంది ఎటూ అందర్నీ చూసి' ప్రసాదు మాటలకి.

'శెలవులు ఎవరికి మాత్రం ఇస్తున్నార్రా? ఇది ఎలాంటి సందర్భం మరి. అమ్మ లేచి బట్ట కడుతుందని డాక్టర్లు కూడా అనుకోలేదు రా.

'ఎలాగోలా ఎమర్జెన్సీ అని రావాల్సిన మాట' పెద్దక్క కాస్త సీరియస్‌గానే చెప్పింది.

అతని దగ్గర సమాధానం లేదు మరి. సడన్‌గా అక్కడి వాతావరణం ఇబ్బందికరంగా తోచింది.

ప్రొద్దున్నే టిఫెన్ పళ్ళేలతో డైనింగ్ హాల్లో చేరిన అందరూ సడన్‌గా ప్రయాణం అయి రావడానికి ఎంతెంత ఇబ్బందులు పడ్డారో చెప్పుకొస్తున్నారు.

స్వంత ఇంట్లో అత్తమామల మధ్య ఉన్న రెండో కోడలు జయ అందరి మాటలు మౌనంగా వింటూ ఎవరికి కావలసినవి వారికి అందిస్తోంది.

వంటావిడకి అవసరమైన పురమాయింపులు చేస్తోంది. అత్తగారి గదిలోకి వెళ్ళి ఆవిడకు కావలసినవి అమర్చి, మామగారు తిన్న ఇడ్లీ పళ్ళెం తెచ్చి పెరట్లో వేసింది.

పనులు చేసిపెట్టేందుకు చేతిక్రింద మనుషులున్నా ఎవరికి ఎప్పుడు ఏది అమర్చాలో చూడడం, పాలు, పెరుగు, అవసరమైన సరుకులు చూసి తెప్పించుకోవడంతో ఊపిరి పీల్చుకుందుక్కూడా టైము దొరకడం లేదు.

తల్లికి కాస్తబావుందీ, ఇంట్లో అందరూ ఉన్నారన్న ధైర్యంతో భర్త రవి ముఖ్యమైన ఆఫీసు పని మీద క్యాంపు కెళ్ళాడు. అందుకేనేమో ఇంత మందిలో తిరుగుతున్నా ఒంటరిగా తోస్తోంది. అయినా ఇంట్లో అందరి మధ్య తిరగడం ఒక తెలియని సుఖాన్ని, ధైర్యాన్ని ఇస్తోంది.

ప్రొద్దున్నే కాఫీ, టిఫెన్లు అయ్యాక ఎవరికివాళ్ళు చిన్నచిన్న గ్రూపులుగా విడిపోయి లోకాభి రామాయణంలో పడ్డారు.

మహాలక్ష్మమ్మ అటుగా వచ్చిన పనిపిల్లని దగ్గరగా పిలిచింది.

'పిల్లలంతా ఏరీ?'

'అందరూ డైనింగ్ రూమ్‌లో టిఫెన్లు చేస్తూ మాట్లాడుకుంటున్నారమ్మా'' ఆవిడ మనసంతా ఒక రకమైన ఆనందం నిండిపోయింది.

పిల్లలంతా కల్సి ఒక్కసారి ఇంటికి వచ్చి ఎన్నేళ్ళైందో అని ఆలోచనలో పడింది.

దాదాపు పదిహేనేళ్ళు. ఆఖరివాడు శేషు పెళ్ళికి కాదూ అందరూ కల్సింది.

ఎవరికీ టైములు కుదరవు. అందరూ కల్సి కంటినిండుగా వచ్చి వెళ్ళండిరా అని ఎన్నిసార్లు చెప్పినా ఎవరూ చెవినపెట్టరు. ఉద్యోగాలు, దూరాభారాలు, కుటుంబ బాధ్యతలు... ఇలా అందరికీ కల్సి వచ్చి ఉండాలంటే తీరడమే లేదు.

ఆవిడ పెళ్ళై కొత్తకోడలుగా ఆ ఇంట అడుగుపెట్టింది. మరుదులు చిన్నవాళ్ళు, ఆఖరి ఆడపడుచు పెళ్ళి తమ చేతిమీదే జరిగింది. జీవితం అంతా ఆ ఇంటి బాధ్యతల మధ్య నడిచిపోయింది.

అత్తింటి బాధ్యతలు పూర్తయేసరికి కడుపున పుట్టిన పిల్లలు ఎదిగారు. వాళ్ళ చదువులు, పెళ్ళిళ్ళు, పురుళ్ళు.... ఒకటేమిటి? ఆఖరికి ఇద్దరు మనవరాళ్ళకి కూడా ఇంట్లోనే పురుడు పోసిందావిడ.

తనేనా అన్నీ చేసింది?! తల్చుకుంటే నమ్మబుద్ధి కాదు.

మామగారి పూజక్కావలసిన సామాగ్రి దగ్గర్నుంచి అమర్చేది. ఏ క్షణాన ఎలాటి మూడ్‌లో ఉంటాడో తెలియని భర్తతో ఎన్నిరకాల అనుభవాలు! విసుగులూ, అవమానాలే తెల్లారిలేస్తే. ఏనాడూ ఒక మెప్పుదల ఎరగదు. విరక్తి అన్పించే మనసుకి సర్ది చెప్పుకుంటూ ఉండేది. ఇంటిగుట్టు మనసు వరకే.

తన చేతులతో ఇంతమందిని పెంచింది. వచ్చిపోయే బంధువులకి వండి వార్చింది. అందరి అవసరాలు తీర్చింది. వయసు క్రమంగా శరీరాన్ని కృంగదీస్తూ వచ్చింది.

ఇప్పుడిక తన పనులు చేసుకుంటూ, భర్తక్కావలసిన సేవలు చేస్తూ చేతనైన పూజా పునస్కారాలతో రోజులు వెళ్ళ దీస్తోంది. ఇంతలో ఇలా జబ్బుపడటం...

ఆసుపత్రి నుండి వెనక్కి వస్తుందని అనుకోలేదు. ఇక ఇది ఆఖరి ఘట్టమనే అనుకుంది. ఈ వృద్ధుడు కాలం ఎలా గడుపుకుంటారో అని తల్లడిల్లిపోయింది. అందుకేనేమో ప్రాణం వెనక్కి తిరిగొచ్చింది.

ఇల్లంతా ఇంత నిశ్శబ్దంగా ఉందేం? పిల్లలంతా ఏమైపోయారు. ఇలా వచ్చి కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకోరాదూ? లేచివెళ్ళి వాళ్ళ మధ్య కూర్చునే శక్తి ఇంకా శరీరానికి చేకూరలేదు.

ఆవిడ మనసులో ఒకటే ఆరాటం. పిల్లలంతా కళకళలాడుతూ తిరుగుతున్న ఆ ఇంట్లో తనూ కలియ

దిరుగుతూ, తన చేత్తో వండి, వడ్డించి వాళ్ళు తింటుంటే చూడాలి. త్వరగా శక్తి రావాలి. లేచి పిల్లల్ని చూసుకోవాలి. ఆలోచనల మధ్య ఎప్పుడో నిద్రలోకి వెళ్ళిపోయిందావిడ.

***

వాలుకుర్చీలో కళ్ళు మూసుకు పడుకున్న నరసింహం గారి ఆలోచనలు కూడా భార్య ఆలోచనలకి విరుద్ధంగా లేవు. పిల్లలందర్నీ చుట్టూ కూర్చోబెట్టుకుని వాళ్ళని వినాలని ఉంది. కాని అంత చనువుగా తనను చుట్టుముట్టి కబుర్లు చెప్పే అలవాటు పిల్లలెవ్వరికీ లేదు. ఆయన పెంచినతీరు. ఆ డిసిప్లిన్ ఇన్నేళ్ళ తర్వాత కూడా అలా చెక్కు చెదరకుండా ఉంది.

తన తండ్రి పెద్దవయసులో ఆయన్ని, ఇంటిని కనిపెట్టుకు ఉండటమే కాక ఆయన బాధ్యతలన్నీ తన భుజం మీద వేసుకున్నాడు. ఈ కాలానికి పిల్లలంతా ఉద్యోగరీత్యా తలో దిక్కూ వున్నారు. రెండో కొడుకు రవి కుటుంబం మాత్రం ఉద్యోగరీత్యా తాత్కాలికంగా తమ దగ్గర ఉండే అవకాశం వచ్చింది. ఏ ట్రాన్స్‌ఫరు వచ్చి వాళ్ళు వెళ్ళిపోతే ఇల్లంతా బావురుమంటుంది. రోజులు గడుస్తూనే ఉంటాయి. కాని స్వంత ఊళ్ళో, స్వంత ఇంట్లో పిల్లలతో కల్సి జీవించగల్గితే ఎంత బావుంటుంది. విచిత్రం.

ఇది వరకెప్పుడూ ఇలాంటి ఆలోచననే రాలేదు. పిల్లల బాధ్యతలు తెమిలి, వాళ్ళని వాళ్ళ జీవితాల్లోకి పంపేశాక భార్యతో తృప్తిగా చాలా యేళ్ళ జీవించే రాయన. ఇప్పుడెందుకో పిల్లలందరూ నిత్యం ఇలా తమ చుట్టూ ఉంటే బావుణ్ణని ఉంది. అది తీరని కోర్కె అని తెల్సు. కాని మనసు ఆశపడటం మానదు కదా.

***

''ఏరా ప్రసాదూ! ఇండియా వచ్చి సెటిలవ్వు తావా? నీ కూతురి పెళ్ళి కూడా చేసేశావు. కొడుకు ఉద్యోగస్థుడయ్యాడు. నువ్వూ, మీ ఆవిడా ఇన్నేళ్ళూ సంపాదించింది చాలదా ఏమిటి?'

పద్మక్క మాటలకి ప్రసాదు ఒక్క క్షణం జవాబివ్వలేదు. ఏం చెప్పాలి? ఇండియా వచ్చి సెటిలవడం తామిద్దరూ ఎప్పుడూ ఆలోచించలేదు. పిల్లలిద్దరి భవిష్యత్తు అక్కడే. ముడిపడి ఉంది. తమ కింకా రిటైర్మెంటు వయసూ రాలేదు. అయినా వెనక్కొచ్చి ఇక్కడ చేసేది మాత్రం ఏముంది?

ఇలాంటి ప్రశ్నలు, వ్యాఖ్యలు వింటుంటే అసహనంగా ఉంది. ఇక ఇలాంటి సందర్భాలు రాకుండా ఉంటే బావుణ్ణని ఉంది.

ఇన్నేళ్ళుగా ఎవరి జీవితాలు వాళ్ళు దూరదూరంగా, బిజీగా గడిపేస్తున్నారు. ఇకపై మాత్రం గడపదా?

''ఏరా! కిరణ్‌కిష్టం లేదేమిటి? ఇండియాలో సెటిలవడం?''

''ఆవిడ వరకూ ఎందుకక్కా, వీడికే ఇష్టం ఉన్నట్లు లేదు' రెండో అక్క మాటలకి అతని మనసు చివుక్కుమంది.

'అలాంటిదేం లేదు. మేమింకా ఏమీ ఆలోచించుకోలేదు, చూడాలి' అన్నాడు అప్పటికి దాటవేస్తూ.

తమ్ముడు చిన్నబుచ్చుకున్న ముఖంతో జవాబు ఇవ్వడం చూసి పద్మ, చిన్నక్క కూడా పశ్చాత్తాప పడ్డారు. 'అయ్యో, వాడి మనసు నొప్పించామేమో' అని. కాని ఒప్పుకుందుకు పెద్దరికపు అహం అడ్డొచ్చి ఊర్కున్నారు. తమ్ముడు వచ్చేసి తమకి దగ్గరగా ఉండాలన్న ఆరాటం మాత్రం మనసంతా ఉంది.

తన కూతురు రూప పెళ్ళి చెయ్యడం వరకే తెల్సు వీళ్ళందరికి. ఆ తర్వాత వచ్చిన సమస్యలు, కూతురి జీవితం చక్కదిద్దేందుకు తాము పడ్డపాట్లు ఎవరికీ తెలియదు. కొడుకు చదువు మధ్యలో వచ్చిన ఇబ్బందులు, ఆ యాతన... నిట్టూర్చాడు. మెల్లిగా చిక్కులువీడి అంతా సర్దుకుంది ఇప్పుడిప్పుడే. ప్రసాదు ఆలోచనల్లోంచి బయటపడి తనూ కబుర్లలో పడ్డాడు.

వాణి అంటోంది.

'వదినా! ఇంటి పెత్తనం అంతా నీదే కదూ. మహారాణిలా ఉన్నావు. పెరట్లో, వాకిట్లో పని వాళ్ళు, వంటింట్లో వంటావిడ, అన్నింటికీ నీ మీద ఆధారపడిన అత్త మామలు, అదృష్టం అంటే నీదే'.

జయ నవ్వి ఊర్కుంది. తోటికోడలు ఉష మాత్రం ఊరుకోలేక పోయింది.

'నిజంగా, వాణి వదినా. జయక్క చాలా అదృష్టవంతురాలు. స్వంత ఊళ్ళో స్వంత ఇంట్లో హాయిగా ఉంది. పిల్లల చదువులకి సెపరేటు రూమ్స్. అన్నీ

కవిత

జీవితమే నాకు ప్రేరణ

ఇకనైనా కళ్లు తెరువు
నేను మౌనాన్ని కూడా వింటూంటానుగదా
నువ్వు అస్వతంత్రునిగా గిలగిలా కొట్టుకోవడం
నీలోనుండి నిన్నునువ్వు వేరు చేసుకోలేక గింజుకోవడం
నేలపై పడున్న విల్లంబులవైపు దీనంగా చూస్తూండడం
అన్నీ వినిపిస్తుంటాయి... రోదనలు రోదనలుగా నిశ్శబ్దంగానే
తండ్రీ... పద్ధతులు మారుతాయి, విధానాలు మారుతాయి. కాని ధర్మాలు, సిద్ధాంతాలు మారవు
'వారు' మారుతారు 'సత్యాలు' మారుతాయి... కాని 'వారసత్వాలు' మారవు
యు.పి. ఐనా, ఎపి ఐనా, మహారాష్ట్రయినా ఢిల్లీ ఐనా మరోటైనా
తరతరాలుగా తాత.... తండ్రి... కొడుకు
పాదాలు అవే.... బూట్లు అవే.... తీయని విషపు నవ్వులు అవే
క్యూలో చీమలు, రోడ్డుపై పారబోయబడ్డ టమాటాలు...
తలవంచుకుని హాయిగా చీప్ లిక్కర్ తాగండ్రా వెధవల్లారా
తాగుతూ, మమ్మల్ని పోషిస్తూ
జీవితాంతం మా పల్లకీలు మోస్తూ, తరిస్తూ
అంతే... మీరు పాలితులుగా పుట్టారు... మేము పుట్టుకతోనే పాలకులం
మేమంతా వారసత్వంగా హీరోలం... మీరెప్పుడైనా జీరోలే
కళ్లు మూసుకుని విస్కీ తాగుతున్న బానిసా
ఇనుప కవచాన్ని బ్రద్దలు కొట్టుకుని ఎప్పుడ్రా నువ్వు పునర్జన్మించేది
ఇంకెప్పుడ్రా నిన్ను నువ్వు ఒక ప్రశ్నగా,
ఒక ఆయుధంగా
ఒక గుండెల్లో సర్రర్రన దిగే బాణంగా మలుచుకునేది?
'ఆర్ట్ ఆఫ్ లివింగ్' గురించి చెప్పేవాణ్ణి బెంజ్ కారుదిగొచ్చి
మీ గుడిసెల్లో 'జీవితకళ' గురించి ఉపన్యసించమని
ఎప్పుడ్రా మీరు శూలాలై ప్రశ్నించేది
మనిషి అస్తిత్వమే ఒక ప్రశ్నయి ప్రశ్నిస్తున్నవేళ
అస్తిత్వ ఆత్మధ్వంసమో,
గుప్పెట బిగించి పిడికిలిగా మారడమో
గుప్పెట తెరిచి చరిత్రలను విప్పడమో
ఏదో ఒకటి చెయ్.... తెరువు కళ్లను యికనైనా
చూడు.. ఆ పోలీస్ జీవితాంతం తుపాకీని మోసి మోసి
ఒక్కసారైనా తూటా పేల్చకుండా
ఎంత వికృతంగా ఉద్యోగ విరమణ చేస్తున్నాడో...
సున్నాల ప్రక్క ఒక ఒకటిని చేర్చుకోరా యికనైనా
మనిషిలోనుండి ఓ మహాసముద్రం విముక్తమౌతుంది

-ప్రొఫెసర్ రామా చంద్రమౌళి

అమర్చేందుకు చేతిలో మనుషులు. అక్కడ మేము అద్దెఇంట్లో అన్నింటికి సర్దుకుని బ్రతికెయాల్సిందే. బాబుగాడు హైస్కూల్ చదువుకొచ్చాడు. చిన్ని కూడా ఏడేళ్ళ పిల్ల. ఇద్దరికీ ఒక్కక్షణం పడదు. చదువుకున్నా, ఆడుకున్నా, పడుకున్నా ఆ గదిలోనే వాళ్ళు. సిటీలైఫ్ అంటే విసిగి పోతున్నామనుకో'. ఆమె మాటల్లో కాస్త ఈర్ష్య తొంగి చూడకపోలేదు.

'మీరూ హాయిగా బదిలీ చేయించుకు వచ్చెయ్యండి. ఇంత ఇల్లుంది మన ఊళ్ళో' వదినగారి మాటలకి.

'అంత అదృష్టం ఉండొద్దూ. బదిలీ కావాలంటే మాకెవరిస్తారు?' ఉష మాటల్లో నిజాయతీ ఎంత ఉందో ఆమెకే తెల్సు. సిటీ జీవింతం పట్ల ఆమెకున్న వ్యామోహం అలాటిది.

పిల్లలు నాల్గురకాల భాషలు మాట్లాడుతూంటే గర్వంగా ఉంటుందామెకి. అదీ కాక స్టేట్స్‌లో ఉన్న తన అక్కపిల్లల ముందు తన పిల్లలు ఎక్కడా తీసిపోకూడదని పంతం.

'లక్ష్మక్కా, మీ రెండో వాడిది లవ్ మ్యారేజ్ కదా. ఆ అమ్మాయి మీతో బాగా కల్సి పోయిందా?' వాణి కుతూహలంగా అడిగింది.

'అయ్యో రామ, ఏం చెప్పమంటావ్? వాడికి నచ్చింది, వాడి ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా మేమూ ఏమీ చెప్పలేక పోయాం. వాడెక్కడ నొచ్చుకుంటాడో అని 'ఇదేమిటని' కూడా అడగలేదు.

అవతలప్రక్క ఆ అమ్మాయి తల్లిదండ్రులు ససేమిరా అన్నారు. ఇంతచేసి చక్కగా పెళ్ళి చేసి, ఇంట్లో పెట్టుకుంటే ఎంతసేపూ తన పుట్టింటి గొప్పలు. 'మా అమ్మయితే ఇలా చేస్తుందాంటీ, అలా చేస్తుందాంటీ' అంటూ ఒక్కవరస చెప్పుకొస్తుంది. ఇక్కడి వస్తువు అక్కడపెట్టదు. తన ఉద్యోగం, తన లోకం అంతే'. ఆవిడ మాటలో మాత్రమే నిష్ఠూరం వినిపిస్తుంది. మనసు మాత్రం మరో విధంగా ఆలోచిస్తుంది.

అత్తవారింట చంటి పిల్లలతో, ఉద్యోగ బాధ్యతలతో, ఇంటి పనులతో గిలకలా తిరిగే జ్యోతి గుర్తొస్తుంటుందావిడకి. కూతుర్ని తెచ్చుకుని నాల్గు రోజులు చేసి పెడదామన్నా రావడానికే ఆ పిల్లకి కుదరదాయె.

కూతుర్ని చూసి గర్వపడుతూంటుంది. సవ్యసాచిలా ఇంటాబయటా నెగ్గు కొస్తున్న కూతుర్ని చూసి మురిసిపోతుంటుంది. తన కూతురిలా నలిగి పోకూడదని కోడల్ని అపురూపంగా చూసుకుంటుంది. ఒక్కోక్షణం మనసు బలహీనపడి కూతురికోసం దిగులు పడుతూంటుంది.

ఇవన్నీ అందరికీ తెల్సున్నవే. అంతెందుకు? మరదళ్ళని కూడా ఆప్యాయంగా చూసుకుంటుంది.

'వాణీ! ఇంతకీ మీ మరిదికి సరైన ఉద్యోగం వచ్చిందిటే' పద్మ ఆరాగా అడిగింది.

'సరైన ఉద్యోగం అనడం ఎందుకు. అత్తగారి గారంతో కొంత, క్రికెట్ పిచ్చితో కొంత చదువుకొనే రోజుల్లో చేసిన అశ్రద్ధ అతన్నలా ఎదగనీయకుండా ఉంచేసింది.

ఒకప్పుడు క్రికెట్ ప్లేయర్‌గా ఉద్యోగం తెచ్చుకున్నాడు. కొన్నాళ్ళు టోర్నమెంట్లూ, అవీ అంటూ తిరిగేడు. ఎడమచేతి మణికట్టుకి దెబ్బ తగలడం, ఆ దెబ్బ మానక చెయ్యిస్వాధీనం లేక కొంతకాలం... ఇప్పుడిక పూర్తిగా ఆడటమూ మానేసినట్లే.

మేనరికం ఉందని పెళ్ళి చేసేరు. ఒక కొడుకు. చాలీచాలని జీతం, పెరుగుతున్న ఖర్చులు... మా అత్తగారూ రోజూగొడవే, 'వాడికి కాస్త నెలనెలా ఏదైనా పంపాలిరా, ఇబ్బంది పడుతున్నాడు' అంటూ.

ఇక్కడ మా ఇబ్బందులు ఆవిడకు పట్టవు. పోనీ ఆస్తులు ఏమైనా ఉన్నాయా అంటే ఏమీలేవు కదా. నెలనెలా వెసులుబాటు చేసుకుని ఎంతో కొంత పంపుతూనే ఉన్నా ఆవిడ ప్రేమ, సానుభూతి మాత్రం మరిది కుటుంబం వరకే. నేనూ, నా పిల్లలూ ఏమీ కాని వాళ్ళమే ఎప్పుడూ' వాణి గొంతులో ఉక్రోషం.

రక్త సంబంధీకుల మధ్య తనగోడు చెప్పుకుని కాస్త ఊరట చెందాలన్న తాపత్రయం.

జయ ఆలోచిస్తోంది. వీళ్ళందరూ తనకు ఇరవైయేళ్ళుగా తెల్సు. అందరూ మంచి మనసులున్న మనుషులు.

తన భర్త రవి ఆఫీసులో చెయ్యని నేరానికి సస్పెండైనప్పుడు ప్రసాదు బావగారు, మరిది శేషు. ముగ్గురు ఆడపడుచుల భర్తలూ ఎంతగానో ఆదుకున్నారు. తన పుట్టింటి వరకూ విషయం వెళ్ళకుండా

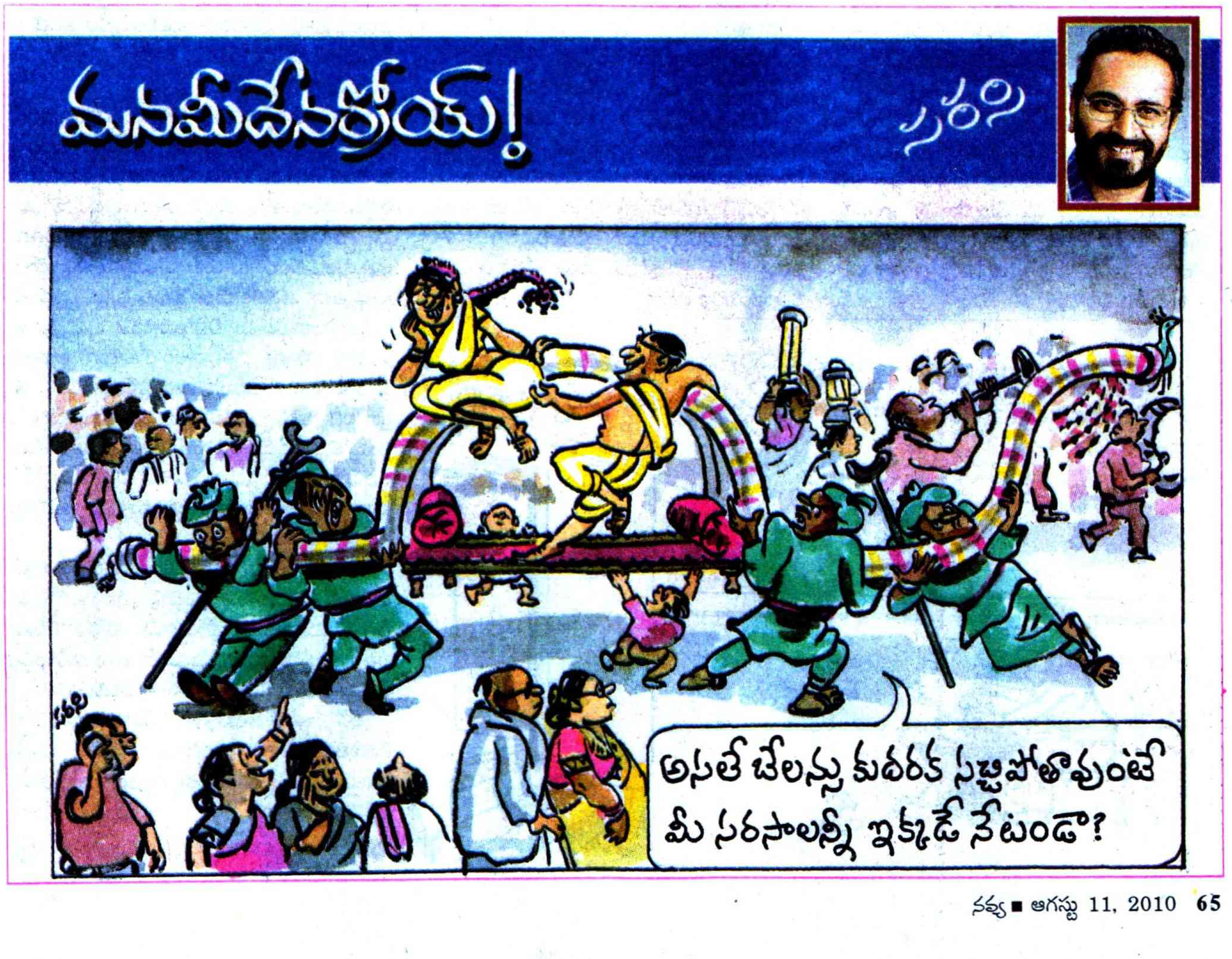

అందరూ నాల్గువైపులా తమను కమ్ముకున్నారు. ఆఫీసులో భర్త కట్టవలసిన డబ్బు నాలుగు చేతులు వేసి కట్టేసేరు.

స్వంత ఇంటికోసం కట్టబోయిన అడ్వాన్సు డబ్బు పెద్ద ఆడపడుచు భర్త తమ అవసరం కోసం తెచ్చి ఇచ్చి, ఇంటిని కొనడాన్ని వాయిదా వేసుకున్నారు. ఆ తర్వాత తమ పరిస్థితులు చక్కబడ్డాయి. రవి సమస్య నుండి బయట పడ్డాడు.

ఇన్నేళ్ళుగా జరిగిన ఏ సంఘటనా తన జ్ఞాపకాల్లోంచి జారిపోలేదు. పోదు కూడా.

అందరూ కల్సి కూర్చున్న 'క్షణాల్లో ఎక్కడెక్కడి ఉక్రోషాలూ బయట కొస్తాయేమో'.

'ఏం వదినా! ఈ పూట 'టీ'లు లేవా ఎవరికీ?'

వాణి మాటలకి ఉలిక్కిపడి లేచింది.

'నేనూ వస్తున్నా జయక్కా' అంటూ ఉష కూడా వెనకే వెళ్ళింది.

అప్పటికే 'టీ'లు గ్లాసుల్లో పోసి ట్రేలో సరద్దుతున్న మాణిక్యమ్మ వీళ్ళని చూసి పల్కరింపుగా నవ్వింది.

***

మహాలక్ష్మమ్మ, నరసింహం గార్ల మనసులు ఓపలేని ఆనందంతో మురిసి పోతున్నాయి.

పిల్లలందర్నీ చుట్టూ కూర్చోబెట్టుకుని కబుర్లు, ఎప్పటెప్పటివో, ఎక్కడెక్కడివో...

కూతుళ్ళు, కొడుకులు, కోడళ్ళు, మనవలు, మనమరాళ్ళు.... అందర్నీ కళ్ళారా చూసుకుంటున్నారు. ఆ ముసలి శరీరాల్లోకి అంతంత ఓపిక ఎప్పుడు, ఎలా వచ్చిందో వాళ్ళకే అర్థం కాలేదు. నాల్గు రోజుల్లో చెప్పలేనంత ఉత్సాహాన్ని పుంజుకున్నాయి ఆ అలసిన శరీరాలు.

తండ్రి చనువుగా మాట్లాడటం అరుదైన విషయం. ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నారు. గంభీరంగా పిల్లలక్కావలసినవి అడక్కుండా అమర్చి పెట్టే తల్లి పసిపిల్లలా అన్నికబుర్లు చెబుతూంటే అయిదు పదులు దాటిన పిల్లలు కూడా నిజంగా పసి పిల్లలై పోయారు. ఆవిడ మాట్లాడుతోంది.

'ఒరేయ్ ప్రసాదూ, రవీ, శేషూ – ' అని ఒక్క క్షణం ఆగి కోడళ్ళు, కూతుళ్ళ వైపు తిరిగిందావిడ...

'.... పద్మా, లక్ష్మీ, వాణీ, జయ, ఉషా! మీరందరూ ఇలా ఒక్కసారి కల్సి ఈ ఇంట్లో తిరగడం... అదీ దాదాపు పదిహేను సంవత్సరాల తర్వాత... నాన్న గార్కి, నాకూ చాలా సంతోషంగా ఉందర్రా. అల్లుళ్ళూ కూడా వీలు చేసుకు వచ్చారు. ఒక్క కిరణ్ రాలేకపోయింది. పాపం, అది మనందర్నీ 'మిస్' అయిపోయింది...

నానమ్మ నోటి వెంట 'మిస్' అన్న పదం విని శేషు కూతురు రమ్య అడుగుతోంది. 'నానమ్మా! నీకు ఇంగ్లీషు వచ్చా?' నానమ్మ హాయిగా నవ్వుతూంటే గర్వంగా ఆమెనే చూస్తుండిపోయింది.

'నా పిల్లలని చెప్పుకోవడం కాదు. మచ్చలేని చందమామలురా మీరంతా.

అందర్నీ ఒక్కసారి ఇలా చూడగలమో లేదో అని నాన్నగారూ, నేనూ ఎప్పుడూ అనుకుంటూ ఉంటాం. మళ్ళీ ఇలాంటి ఒక సందర్భం చూడగలమో లేదో తెలియదు... ఆవిడ గొంతు మూగబోయింది దుఃఖ భారంతో.

అందరి కళ్ళూ చెమర్చాయి.

''మీ అందరికీ ఇష్టమైన భోజనం వండి పెట్టాలని, ఈ చేతులతో కొసర కొసరి తినిపించాలని ఉందిరా. ఇంకొక్క నాల్గు రోజులు పోతే ఆ ఓపిక కూడా వస్తుంది. నాకు తెల్సు....''

మధ్యలో 'అమ్మా... అంటూ ప్రసాదు అందుకున్నాడు... తల్లి సెంటిమెంటల్‌గా ఆలోచిస్తోందని అనుకున్నాడు. ఆవిణ్ణి నిరాశపరచడం ఇష్టం లేకపోయినా ఉన్న విషయం చెప్పాలనుకున్నాడు.

'అమ్మా! నా ప్రయాణం ఎల్లుండే. ఒక్క వారం శెలవు దొరికింది మరి' గిల్టీగా అన్నాడు.

ఆవిడ ఉలిక్కి పడింది. నాల్గు రోజులుగా ఇంట్లో సందడి చూసి ఇదే శాశ్వతం అనే భ్రమలో బ్రతికేస్తోందామె.

'అవునే అమ్మా! నా రెండో కోడలికి నెలలు నిండాయి. పురిటి రోజులు. చేసుకోలేదు. అటు వాళ్ళ అమ్మ ఎటూ వదిలేసింది. నేనూ లేకపోతే ఎలా? రేపు బయల్దేరాలమ్మా'.

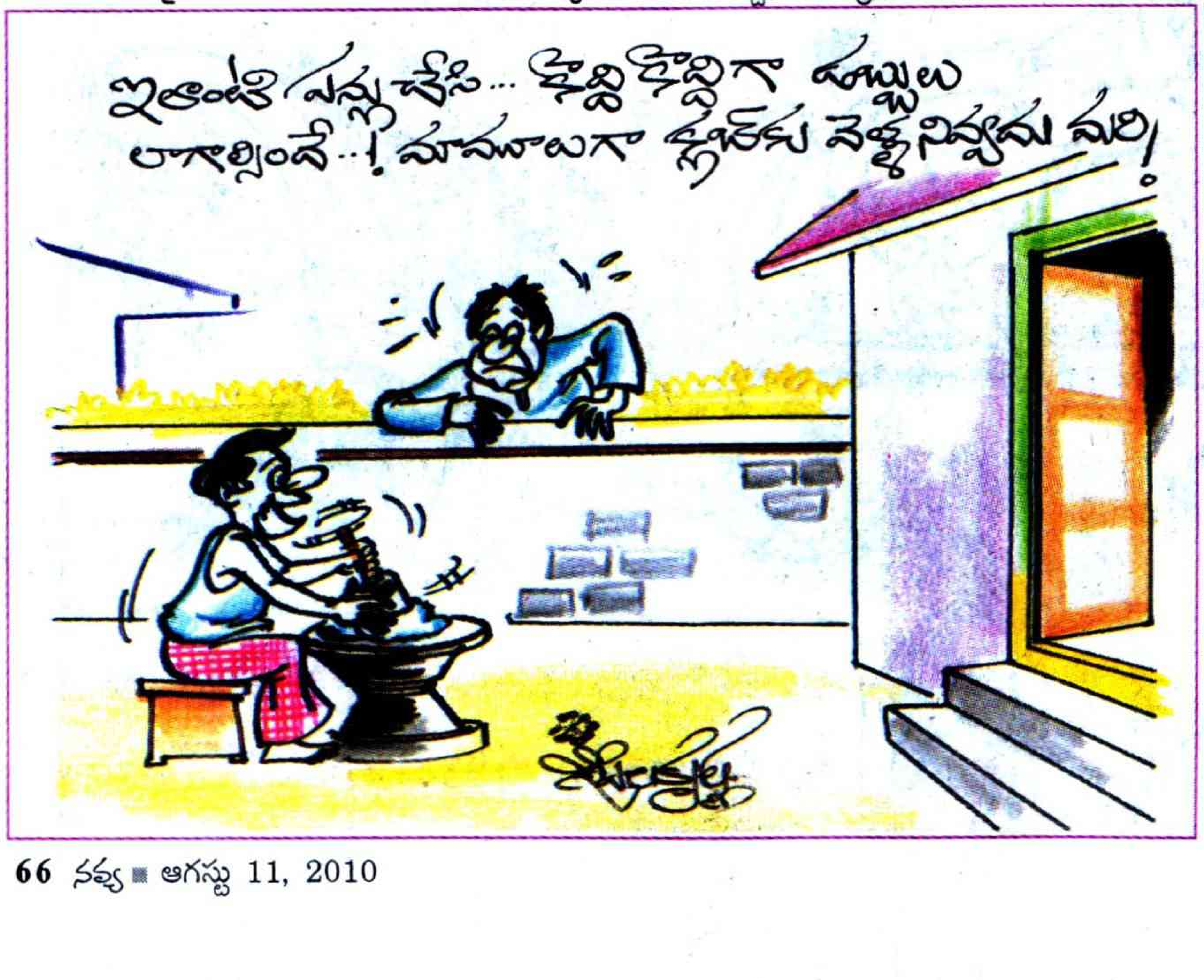

లక్ష్మి మాటలకి ఆవిడ మెల్లిమెల్లిగా వాస్తవంలోకి వచ్చే ప్రయత్నం చేస్తోంది.

ఉష ఆశ్చర్య పోయింది. వదినగారి మాటలకి. కోడలి మీద కంప్లైంటు చెప్పిన వ్యక్తే నా ఈవిడ?

'మేమూ బయల్దేరాలమ్మా' అంటున్న శేషుని రమ్య అడుగుతోంది.

'నాన్నా! మనం అసలు ఎందుకు వెళ్ళాలి?' జవాబు లేని ప్రశ్న.

మహాలక్ష్మమ్మ ఇక మాట్లాడ లేకపోయింది. భర్త వేపు బేలగా చూసింది. పిల్లలందర్నీ పట్టిపట్టి చూసింది.

ఆవిడ మనసులో సడన్‌గా ఒక కోరిక కెరటంలా ఉవ్వెత్తున! ఈ క్షణాన వీళ్ళందరి మధ్య ప్రాణం పోతే బావుణ్ను. ఏనాడూ తనకంటూ ఏ కోర్కెలు కోరుకోలేదు. నిత్యం పూజించే ఆ పరమాత్ముడు తన ఈ ఒక్క కోర్కె తీర్చడూ. అంతలోనే కంటి ఎదురుగా వయసు భారంతో ఒరుగులా ఉన్న భర్తని చూసింది.

కళ్ళు మూసుకు నిశ్శబ్దంలోకి జారిపోయిందావిడ. మూసుకున్న కనెప్పల మధ్య వెనుక వెల్లువై ఉబికే కన్నీటికి ఆనకట్ట వేసేందుకు విఫలయత్నం చేస్తోంది.

బలహీనమైన చేతులతో తన చేతుల్ని చుట్టిన తల్లి స్పర్శ ఏం నివేదించిందో, ప్రసాదు తప్పు చేసిన వాడిలా తలొంచుకున్నాడు. తల్లి అనారోగ్యంతో హాస్పిటల్‌లో ఉందని తెల్సి తప్పనిసరై బయల్దేరాడు.

ఇరవై యేళ్ళుగా పూర్తిగా భిన్నప్రపంచంలో అయిన వాళ్ళకి దూరంగా బ్రతికెయ్యడం అలవాటైపోయాక ఇక్కడికి తనని లాక్కొచ్చే అంశాలేవీ కన్పించడం లేదు మరి.

హృదయ స్పందనలు విన్పించనంతగా కెరీర్, దానితో పాటు అధిగమిస్తూ వస్తున్న రకరకాల ఛాలెంజెస్! పుట్టి పెరిగిన దేశం కాని, జన్మనిచ్చిన తల్లిదండ్రులు కాని, రక్తం పంచుకు పుట్టిన తోబుట్టువులు కాని ఎవరూ, ఏదీ మనసులో మిగలనంతగా అక్కడి జీవితంలో కూరుకు పోయాడు. ఎప్పుడో ఓ బాధ్యతలా తల్లిదండ్రుల క్షేమం కనుక్కోవడంతో సముద్రాలకావల మిగిలిపోయాడు.

కాని ఇప్పుడు... ఈ వారం రోజులుగా ఆ ఇంటి వాతావరణంలో అయిన వాళ్ళ మధ్య గడిపిన ఈ క్షణాలన్నీ అతన్ని తట్టిలేపాయి. జీవితంలో ఎదుగుతున్న కొద్దీ తనలో పెరుగుతున్న అశాంతికి కారణం అర్థమైంది. ఇన్నేళ్ళుగా తాను ఏం కోల్పోతూ వచ్చాడో, ఏ అనుబంధాలకి దూరమై బ్రతికేస్తున్నాడో స్పష్టమైంది.

ఇక మళ్ళీ మళ్ళీ ఈ రావడాలు తన వల్ల కాదు అనుకుని ప్రయాణమై వచ్చిన తన ఆలోచనకి సిగ్గుతో ముడుచుకు పోయాడు. వారం రోజుల క్రితం ఇంట్లోకి అడుగు పెడుతూ తను అనుభవించిన హాయికి అర్థమేదో మనస్సుకి అందింది.

తన స్పర్శతో అతని మనః శరీరాల్నిండా వెచ్చని మమతానురాగాల్ని ప్రవహింప చేసిన ఆ మాతృమూర్తి చేతుల్ని చెమర్చిన కళ్ళతో ఆర్తిగా హృదయానికి హత్తుకున్నాడు.

*